

ÇOCUK GELİNLER

Dünyanın birçok noktasında, özellikle de muhafazakar toplumlarda kanayan bir yara olan ve ülkemizde de doğu batı fark etmeksizin her bölgede karşılaştığımız çocuk gelinler sorunu yeni eğitim sistemi ile devlet eliyle daha da pekiştirilmektedir. Çocuk gelinler konusunu bültenimizin bu sayısında Uçan Süpürge Kadın Derneği'nden Eda Özyurt Kılınç ile yaptığımız röportajla mercek altına aldık.

Merhaba Eda Hanım, sizin Uçan Süpürge Kadın Derneği ile birlikte Çocuk Gelinler meselesine yoğunlaştığımızı biliyoruz. Biz de Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi olarak, çocuk evlilikleri üzerine sizden görüş almak istedik. Sizce nedir çocuk evliliği, siz çocuk evliliği denince ne anlıyorsunuz?

Ben çocuk evliliği denince, reşit olmayan bireylerin boylarından büyük işlere kalkışmalarına topyekun hizmet edilen bir davranış biçimi, bir gelenek ve hatta bazen ebeveynler tarafından yapılan tamamen bilinçli bir eylem olduğunu anlıyorum.

Peki çocuk derken?

18 yaşının altındaki bireylerle uluslar arası ve ulusal hukukta "çocuk" denir. Ve çocuk derken anladığım şey de hayatının büyük bir kısmını etkileyecek bir durumla ilgili henüz doğru kararı alabilecek olgunluğa erişmemiş kişidir.

Her şeyde olduğu gibi çocuk evliliklerinin yaşanmaması için de çalışmalarınız dâhilinde yine eğitim şart önerisi getiriliyordur büyük ihtimalle. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Elbette eğitim şart, bu inkâr edilemez. Fakat zorunlu eğitimin önceleri ilkokula kadar olması, çocukların 13, 14,15 yaşında evlenmelerine vesile oldu. Çocuk yaşta biten bir okuldan sonra, çalışma dünyasına da birincisi çocukluğu, ikincisi kız çocuğu olması sebebiyle atılamayan çocuklar için düşünülebilecek en iyi seçenek evlilik. Özellikle kız çocukları için, oya, yemek, temizlik yapan ve evde annesine yardımcı kişi olarak atandığı için kardeşlerine annelik yapan kız çocukları doğumlarından itibaren zaten iyi bir eş olmayı öğrenmekteler. Halen çocukluğunu yaşayan ergenlik

çağına girmiş kız çocukları ise aile efradı tarafından koca bekleyen evlat olarak etrafa takdim edilirler. Bütün bunların yaşanmaması için zorunlu eğitim yaşının da 18'e yükseltilmesi gerekiyor. Ve okurken evlenilemeyeceği de yasalarda belirtilmeli.

Sizin şahit olduğunuz olaylar var mı?

Benim çocukluğumda –belki de şanslı bir çocuk olarak- şahit olduğum mahalle ve sınıf arkadaşlarımla evlenmeleri gibi hadiseler var. Arkadaşımdan ikisi bunu bir gelenek olarak benimsemiş ve hatta adına düğün dernek yapılacağı ve gelinlik giyeceği için mutlu bile olmuştu. Biri ise ağlayarak uzaklaşmıştı okuldan bize bu acı haberi verirken. Çocuk aklımla buna karşı koymaları gerektiğini söylediğimi hatırlıyorum fakat ikisi zaten kendi istekleriyle evlendiklerini belirtmiş diğeri de ailesine karşı gelebileceği için bunu yapamayacağını söylemişti.

Peki "zaten kendi isteğiyle" evlenen kız çocuklarını da öyle

istiyorlar nasılsa diye bu zararlı geleneğe kurban mı edeceğiz? Onun yaşı kendi iradesiyle karar vermeye yetkin mi? Elbette değil.

Sizce nasıl bir yol izlenmeli?

Az önce belirttiğim gibi eğitim yaşı 18'e yükseltilmeli. 18 diye diretiyorum çünkü araştırmalarımız dahilinde Taiwan'da aslında bir gelenek olmasına rağmen artık çocuk evliliklerinin yaşanmadığını gördük ve bunun sebebinin herkesin zorla okula gönderilmesi ve 18 yaşına kadar zorunlu eğitim olduğunu anladık. Fakat Türkiye'de okullaşma sorunu var, insanlar belki ortaokula kadar çocuklarını okula gönderebilirler fakat lise ne olacak? Özellikle kız çocukları için, uzak yerlerdeki okullara gitmek bilhassa kırsaldaki yaşam



şartları düşünülürken oldukça zor. Hal böyle olunca okula devam edemeyen kız çocuğu için (erkek çocuğunun eve ekmek getirecek olması sebebiyle tahsilinin liseye kadar olması aileler tarafından elbette tercih sebebidir) evde taliplerini beklemesi ve böylelikle evde kalmış olmak gibi bir söylenti çıkmaması için de en iyi seçenek everilmesidir. Ek olarak, okula devam eden kız çocukları için de ailelerinin yegane korkusu ise kız çocuklarının aşık olmasıdır. Kız çocukları için iki seçenek var bu durumda; duyguları alınmış bir insan olarak okula gidip gelmek (öyle bir şans varsa) ya da okulu bırakıp koca beklemek. Bazıları çok çalışıp üniversiteye de gidebiliyor ama ya çalışmayanlar? Evlenmekten başka çare de bırakmıyor sistem bazen hatta bazen evdeki sıkıntılardan da kaçmak için bir çıkış yolu olarak görüp evlenmek isteyen kız çocukları da var fakat onları böyle bir davranışa sürükleyen aynı zamanda içinde buldukları blüğ çağıdır. Hepimizin bir şekilde bu çağda yaptığı hataları olmuştur ama çocuk evliliği geri dönüşü neredeyse imkansız bir yola girmiş olmak demektir. Bu sebeple 18 yaşında diyoruz zaten, blüğ çağının atlatılması mühim.

Peki yeni eğitim sistemi yani 4+4+4 hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce olumlu bir gelişme mi?

Aslında uzaktan eğitim gibi bir maddesi olduğunu duyduğumda lise okumak isteyen kız çocukları için bir avantaj olacağını düşünmüştüm ya da bazı muhafazakâr aileler var, kızlarını hiç okula göndermek istemeyen, en azından onlara ulaşılabilmesi açısından bir derece iyi olabileceği kanısına kısa süreliğine varmıştım.

Fakat çok geçmeden aslında eğitimin, okumanın, kendini geliştirmenin bir çeşit yarış duygusuyla kuvvetlendirilmesi gerektiği, iyi örneklerle desteklenmesi gerektiğini düşündüm. Motivasyonun olmadığı, dönüt alınamayan uzaktan okuyabilmek gibi bir seçenek, kız çocukları için çok da gerekli görülmemektedir. Şehirde yaşayan aileler yaşam savaşı verirken ailede birilerinin çalışmasını elzem görürken

belki kız çocuklarının okuyup, çalışıp para kazanmasını elzem olarak görebilirler fakat bu her zaman bu şekilde olmamaktadır, etrafınızda başarı öyküsü yoksa ya da başarı öyküsü aile efradınızca evlenmeyi şart koşuyorsa, bu güdümlerle kız çocukları okula gönderilmeyecek ve evlenmeye hazır konumda bekleyeceklerdir.

Ayrıca yeni eğitim sistemi evli iken okunabileceğini de "adeta müjdeliyor". Evde kocasının arkasında görünmez güç olmak, temizlik, bulaşık, çamaşır, yemek ve çocuk bakımı gibi mühim şeylerin yanında okumak sizce de çok mu elzem görünüyor? Yani kısaca aynı anda evlilik ve okul, özellikle kadınların hizmetkar görüldükleri bir toplumda çok zor.

Çok teşekkürler.



- Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, Türkiye'de 181 bin çocuk gelin var.
- Araştırmalara göre 18 yaşından küçük kızları evlendirmek için açılan davalarda ise önceki yıllara göre yüzde 91.2'lik bir artış oldu.
- Diyarbakır özelinde ise bu yılın ilk 10 ayında, çocuk yaşta evlendirilen kızlarımızın 825'inin anne olduğu istatistiklere yansımış.
- Sadece Diyarbakır Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nin kayıtlarına göre, 2 yılda 18 yaş altı 1286 çocuk doğum yapmış.
- Türkiye'de 100 kadından 20'si hâlâ okuma yazma bilmiyor, kadınlarda eğitim durumu bakımından Türkiye 135 ülke arasında 98'inci sırada.
- TÜİK verilerine göre 2011-2012 eğitim yılında ortaöğretimde net okullaşma oranı yüzde 67.37 oldu. Buna göre ortaöğretim çağındaki çocukların yüzde 32'si eğitimine devam edemedi.
- TÜİK verilerine göre 16-19 yaş grubunda sadece 2011 yılında 14 bin 217 'çocuk damat', 130 bin 647 de 'çocuk gelin' evlendirilmiş.
- TÜİK verilerinde 2001 yılında 60 olan 15 yaş altı intihar sayısının da 2011 yılında 103'e ulaştığı kaydedildi.